

MED HJÄRTA FÖR HALLAND

**Regionalt
valprogram 2022**

Facebook: facebook.com/KDHalland

Webbplats: wp.kristdemokraterna.se/halland

Förord

Halland som region har med sitt läge mellan två storstadsregioner en god utveckling. En region med hög inflyttning, och som ses som en attraktiv region att bo och arbeta i. En region med en sjukvård som ligger bra till i nationella jämförelser – det vill vi bygga vidare på.

För att kunna säkra en god välfärd med trygg och säker sjukvård måste vi först och främst se till att våra barn och unga kan få en bra uppväxt och att vår region kan erbjuda ett gott och tillväxtfrämjande företagsklimat som kan finansiera välfärden.

För att nå en god hälso- och sjukvård krävs regionpolitiker som ser de utmaningar vi står inför. Utifrån Hallands geografiska läge behöver vi se till så att vi har en jämlik och tillgänglig sjukvård i alla regionens kommuner. Vi utgår från den kristdemokratiska principen om förvaltarens ansvar i våra beslut om fastighetsinvesteringar, så att patienten har god tillgång till hälso- och sjukvård.

Vi kristdemokrater går till val på en sömlös god och nära vård – en vård där tillgängligheten är hög, och där varje patient får den vård man har rätt till oavsett vårdnivå och utförare. För vissa patienter är ett fysiskt besök inom närsjukvården att föredra – för andra är det digitala lösningar i form av såväl egenvård som digitala vårdcentraler samt mobila lösningar där regionens professioner åker ut till patienten. För oss är det viktigt att patienten får den vård man behöver och har rätt till.

Som kristdemokrater ställer vi oss frågan – vem är vi till för? I Sverige har vi i dagsläget en sjukvårdsorganisation som sett likadan ut sedan 1862 och vi har hamnat i ett läge där regionerna sedan länge är för små för den moderna sjukvården. Under år som gått har hälso- och sjukvården lappats och lagats utifrån en allt mer statlig inblandning. Redan idag är landet indelat i sex sjukvårdsområden, utöver regionerna. Kristdemokraterna går till val på en nationell styrning och finansiering av sjukvården.

Under mandatperioden 2018-2022 drabbades riket hårt av coronapandemin, vilket inneburit att Region Halland står inför ett flertal utmaningar – exempelvis uppskjuten vård. Region Halland står dock väl rustade inför de både kortsiktiga och långsiktiga effekterna av pandemin. Vi kristdemokrater ser utmaningarna och vi är beredda att ta ansvar för att ge den halländska patienten en god, nära och tillgänglig vård.

För Kristdemokraterna i Region Halland

Johnny Rosenberg Bodmar, Halmstad

Karl- Gunnar Svensson, Varberg

My Clingston, Kungsbacka,

Torbjörn Alexandersson, Hylte

Benny Strandberg, Kungsbacka

Carina Ejdestig, Falkenberg

Lars Gustafsson, Laholm

Kultur och civilsamhälle

”Ett vitalt civilsamhälle är av stor betydelse eftersom engagemang i föreningar, frivilligorganisationer och samfund innebär demokratisk fostran och normöverföring. Det främjar också det personliga ansvarstagandet. Dessutom är det civila samhället en mötesplats där sociala kontakter skapas och utvecklas både inom och mellan generationer.”

Invånarna i Halland ska inte bara vilja bo här, de ska också vilja leva här. Detta förutsätter att människans andliga, själsliga och fysiska behov ges utrymme. Det är inte regionens sak att fastställa hur dessa behov ska uttryckas och mättas, men det är en politisk uppgift att skapa förutsättningarna. Oftast kan detta ske genom förenings- och församlingslivet, det som vi kallar för civilsamhället. Här uppstår mellanmännsliga relationer som ger oss grundförutsättningar för demokrati och medmänsklighet.

Kultur är också en betydelsefull faktor för tillväxt och utveckling. Ett rikt kulturliv och levande kulturmiljö skapar attraktivitet och stärker en regions destinationskraft.

Ett samhälle kan inte förneka de andliga, själsliga och fysiska behoven eftersom det därmed skulle förneka sina medborgare. Genom ett rikt föreningsliv motverkas ensamheten i alla åldrar och samhällsgemenskapen främjas.

Barn som läser och deltar i kulturella verksamheter genom livet är mer benägna att engagera sig för samhället och i lägre grad hamna i utanförskap. Barns rätt till kultur är dessutom lagstadgad enligt Barnkonventionen. Kulturupplevelser är viktiga för individens välfärd och välbefinnande genom sin hälsofrämjande och rehabiliterande kraft. Tillgång till kultur bidrar till att skapa en meningsfull fritid och livskvalité.

En viktig nyckel för att skapa en bättre fungerande integration är att främja deltagande i föreningslivet. Det viktiga är att på olika sätt uppmuntra ett föreningsdeltagande. Vid sidan av ”fika” är föreningsliv en del av den svenska kulturen som nya svenskar måste bjudas in till.

KRISTDEMOKRATERNA ANSER ATT:

- kulturpolitiken ska kännetecknas av mångfald och tillgänglighet för alla.
- Civilsamhället ska ha en betydande roll i att bedriva kulturverksamhet.
- det ska vara mer av grundstöd och mindre av detaljstyrning vid bidragsgivning.
- organisationer som inte står upp för demokrati och mänskliga rättigheter ska inte kunna erhålla regionalt stöd.
- regionen ska sammanställa information och aktivt informera om de möjligheter till kultur och friluftsliv som finns.
- personer med funktionsnedsättning ska ha en självklar tillgång till kultur- och friluftsliv. Därutöver ska det finnas ett riktat utbud till dessa personer.
- kultur är en friskfaktor och ska vara ett naturligt inslag på regionens sjukhus.
- kommuner och regionen ska i samverkan slå vakt om att bevara och tillgängliggöra det lokala och regionala kulturarvet.

Hela Halland ska fungera – landsbygdsutveckling

Alla människor ska oavsett bostadsort kunna få del av samhällets grundläggande sociala rättigheter och ges rimliga förutsättningar att försörja sig och utveckla sin bygd. Därför krävs en aktiv regionalpolitik.

Klyftan mellan stad och land växer. Detta hänger samman med att skillnaderna i livsvillkor mellan stad och land ökar. De politiska besluten uppfattas ofta som om de är fattade utan insikt i landsbygdens förhållanden.

Att människor som lever under olika betingelser har olika synsätt på samhället är inte konstigt. Däremot blir det ett problem om hänsyn inte tas till de olika livsvillkoren vid fördelning av resurser samt vid lagstiftning och lagtolkning. Politikens innehåll innebär ofta att problem vältras över på landsbygden, som exempelvis förväntas dra det tyngsta lasset i klimatomställningen och i flyktingmottagandet.

Nu behövs en ändrad politisk kurs så att även landsbygdens perspektiv får genomslag i såväl rikspolitiken som regionpolitiken. Landsbygdsbornas konkreta behov av en fungerande vardag måste erkännas fullt ut. Nedanstående punkter är Kristdemokraternas politik för att få "hjärtlandet" att fungera.

KRISTDEMOKRATERNA ANSER ATT:

- den halländska landsbygden ska marknadsföras som ett turistmål i större utsträckning än idag.
- Tillgången till regional service är en landsbygdsutvecklingsfaktor. En förstärkt närsjukvård utifrån landsbygdens förutsättningar är en naturlig utveckling av "nära vård".
- stödet för utbyggnad av bredband ska fortgå.

Miljö och klimat

"Vi ska agera med en långsiktig helhetssyn med respekt för vår samtida omgivning och kommande generationer. Förvaltarskapet gäller både de egna personliga tillgångarna och de materiella värdena; miljö och naturresurser. Vi ska agera på ett sådant sätt att vi med stolthet kan överlämna frukterna av vårt arbete."

Förvaltarskapstanken är en bärande del i den kristdemokratiska ideologin. På miljöområdet innebär det att vi inte ska förbruka vår jord och dess tillgångar. Den kanske viktigaste miljöfrågan att arbeta med idag är att motverka uppvärmningen av jorden. Regionen har en särskild nyckelroll i arbetet att bygga ett samhälle där skadlig miljöpåverkan minimeras, energin är fossilfri, trafiksystemen hållbara, bostadsmiljöer sunda och där naturresurser tas tillvara i ett kretslopp.

Vid sidan av klimatfrågan är övergödning, utsläpp av gifter och hormonstörande ämnen, inte minst i barns närmiljö, utmaningar som måste hanteras. I många av våra tätorter är bristen på tysta miljöer ett problem att förhålla sig till.

KRISTDEMOKRATERNA ANSER ATT:

- regionen ska arbeta för en ökad andel närproducerade livsmedel inom regionens verksamheter. Fler och mindre leverantörer ska kunna medverka.

- reducera verksamheternas läkemedelsrester och andra svårrenade produkter, såsom exempelvis lustgas.
- andelen restavfall och grovavfall ska minska.
- kollektivtrafiken ska vara fossilfri.
- spårburen trafik ska byggas ut. Utbyggnad av såväl Västkustsbanan som Markarydsbanan ska prioriteras. Nässjöbanan ska vara kvar.
- regionen ska verka för att medborgarnas resvanor blir allt mer hållbara.

Jobb och näringsliv

”Ett konkurrenskraftigt och differentierat näringsliv är en förutsättning för det goda samhället och en god välfärd. Detta innebär i sin tur att ett gott klimat måste skapas och vidmakthållas för ett dynamiskt småföretagande, där enskilda människors idéer, kreativitet och entreprenörskap får möjlighet att blomma ut.”

Möjligheterna för politiker att skapa jobb är högst begränsade, däremot kan regionen bidra till att det blir lättare att driva företag. En kommun eller region med välmående och framgångsrika företag har lägre arbetslöshet, högre tillväxt och bättre förutsättningar att finansiera välfärden. Den politiska ledningen har ett övergripande ansvar att förbättra attityderna till företagande och skapa en förståelse för företagets situation och behov. Vi är även beroende av ett välfungerande och flexibelt utbildningssystem där människor i olika faser av livet kan utveckla sin kompetens.

Alla ska ha rätt att jobba hundra procent av sin förmåga men alltför många får inte komma till sin fulla potential. Det rör sig framförallt om personer med ohälsa eller funktionsnedsättningar och personer med otillräcklig kompetens. Därtill finns idag en stor grupp nyanlända som riskerar att hamna i långvarigt utanförskap om man inte kommer in på arbetsmarknaden. Samtidigt finns det brist på arbetskraft inom många områden. Här behöver regionen och kommunerna i samverkan med arbetsförmedling och företag förbättra sitt matchningsarbete.

KRISTDEMOKRATERNA ANSER ATT:

- regionen ska vara ett föredöme då det gäller att anställa alternativt erbjuda personer med funktionsnedsättning möjlighet till praktik inom regionens verksamheter.
- regionen även framöver ska göra det möjligt för ungdomar mellan 16–18 år att få ett feriejobb.
- regionen ska tillämpa så kallade utbildningsanställningar inom specialistutbildning i sjukvården för att öka tillgången på kvalificerad sjukvårdspersonal.

Regionens ekonomi

”Ett gott samhälle kan inte förverkligas utan en väl fungerande samhällsekonomi med politisk och personlig frihet i balans. Dessutom krävs en långsiktighet vilket förutsätter ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt perspektiv.”

Politik måste vara något mer än att räkna pengar och ha ett kameralt tänkande. För att kunna skapa ett gott samhälle måste det finnas en ekonomi som ger de politiska visionerna muskler. Det är ett välfungerande näringsliv och fler personer i arbete som genererar de skatteintäkter som gör det möjligt med en god välfärd för alla. Regionen har över tid fått ett allt större åtagande med allt högre förväntningar ifrån invånarna. Det ställer större krav på styrning och uppföljning av sambandet mellan resurser, prestationer, resultat och effekter i verksamheterna. Det ställer också krav på ständiga prioriteringar, effektivisering och förnyelse av verksamheterna. Det handlar om att dels göra saker rätt, dels om att göra rätt saker.

Varje människa är en resurs. Det är nödvändigt att fler människor i arbetsför ålder lyckas komma i egen försörjning.

KRISTDEMOKRATERNA ANSER ATT

- regionen ska drivas med hög effektivitet och ett gott förvaltarskap där kärnverksamheterna prioriteras.
- Skattenivån inte är ett mål i sig, det är ett medel för att nå målet.
- välfärdstjänsterna ska kunna levereras av en mångfald av utförare, bland annat genom att använda Lagen om valfrihetssystem (LOV).
- medarbetare ska så långt som möjligt erbjudas heltid, men ska kunna välja den tjänstgöringsgrad som önskas.
- omotiverade löneskillnader mellan olika grupper av anställda ska fasas ut i samband med lönerevisioner. Särskilt uppmärksamhet bör ges åt könsrelaterade skillnader.
- investeringar i fastigheter ska ske på ett finansiellt ansvarsfullt sätt.
- en kontinuerlig översyn samt underhåll av regionens fastighetsbestånd är en viktig del i ett gott förvaltarskap och en god ekonomisk hushållning.

Hälso- och sjukvård inklusive tandvård

”Hälso- och sjukvården ska utgå från att varje människa är unik och att alla människor har samma absoluta och okränkbara värde. Trygghet, tillit och självbestämmande är, utöver grundläggande värden som liv och hälsa, viktiga värden i hälso- och sjukvården.”

Svensk hälso- och sjukvård rankas högt i internationella jämförelser när det gäller kvalitet men har brister i tillgänglighet och jämlikhet som blir tydliga i jämförelser mellan de 21 regionerna. Hälso- och sjukvården i Region Halland ligger mycket bra till i nationella jämförelser. Detta innebär inte att vi saknar utmaningar. Tillgängligheten till hälso- och sjukvård är inte jämnt fördelad och därmed är utmaningarna större inom vissa delar av vår region.

Mätningar gjorda angående tillgängligheten inom såväl närsjukvården som specialistsjukvården visar att Region Halland ligger över riksnivån på samtliga parametrar, men även här finns det förbättringspotential. Ambitionen är att sjukvården ska erbjuda tillgänglig och värdig vård av god kvalitet på likvärdiga villkor där det är den enskilda människan som är i fokus och inte sjukdomsbilden. Hälsofrämjande och förebyggande vård ska prioriteras och vara en naturlig del i alla vårdmöten. Screening är ett viktigt verktyg och kan förebygga allvarliga konsekvenser när det gäller bland annat olika cancerformer respektive hjärt- och kärlsjukdomar. Varje person har ett egenansvar för en god hälsa.

Vården ska styras av tillgänglighet och flexibilitet utifrån den enskildes behov och önskemål. Att själv få välja vårdenhet eller vårdgivare är en självklarhet. En god tandhälsa grundläggs tidigt i livet, därför behöver föräldrarna ges ökad kunskap genom barnhälsovården, folktandvården och skolan. Rätten att välja utförare ska vara en självklarhet inom tandvården.

Nära Vården

”Hälsa, i vid mening allt från kost och motion till yttre miljö och relationer, handlar om att få leva ett så friskt liv som möjligt, utifrån sina egna förutsättningar. Hälsofrämjande arbete ska stimuleras. Sociala och ekonomiska villkor, arbetsmiljö och levnadsvanor är viktiga faktorer för hälsoutvecklingen. Folkhälsoarbetet får därför inte inskränkas till hälso- och sjukvården utan kräver ett gemensamt ansvarstagande och samverkan mellan olika samhällsaktörer.”

Närsjukvården utgör grunden i det svenska hälso- och sjukvårdssystemet och är den vårdnivå som ska tillgodose befolkningens basala och ofta förekommande behov av hälso- och sjukvård. Närsjukvården har också ansvar att stödja den enskilde i det förebyggande arbetet för en god hälsa.

Regionen har en god tillgänglighet, med däremot behövs det bättre kontinuitet. Om patienten får träffa samma personer inom sjukvården bidrar det till trygghet, kostnadseffektivitet och goda vårdresultat. Ytterligare ett problem är ökningen av livsstilsrelaterade sjukdomar.

Halländsk hälso- och sjukvård

KRISTDEMOKRATERNA ANSER ATT

- svensk hälso- och sjukvård behöver reformeras i grunden och en nationell styrning av sjukvården skapar bättre och jämlikare vård för målsättningen.
- kontakter med hälso- och sjukvård ska vara enkla och tydliga – en utgångspunkt kan vara digitalt när det är möjligt och fysiskt när det behövs.
- regionen bör utveckla system med patientstödjare, i likhet med ”peer support”, där en patient med erfarenhet av sjukdomen ger stöd till nya patienter.
- den palliativa vården behöver byggas ut och fördelas jämnt för att garantera alla en värdig vård i livets slutskede.
- hospicevård ska erbjudas i hela regionen.
- ambulanssjukvården ska förstärkas och fördelas jämnt inom regionen.
- ambulansverksamheter ska placeras nära motorvägs av/påfarter.
- fysisk aktivitet och grön rehabilitering på recept kan användas som alternativ och komplement till medicinering.

Nära vården (samarbete mellan kommunerna, sjukhusvård och primärvården)

KRISTDEMOKRATERNA ANSER ATT

- närsjukvården ska vara navet i hälso- och sjukvården, och patienterna ska garanteras en fast läkarkontakt.
- ett listningstak inom närsjukvården ger såväl distriktsläkare som distriktssjuksköterskor och andra yrkesgrupper en arbetsmiljö som är mer attraktiv och hållbar än idag.
- det förebyggande hälsoarbetet ska prioriteras.
- alla personer som fyllt 40 år ska erbjudas hälsosamtal.
- alla över 70 år ska erbjudas årligen återkommande hälsokontroller.
- regionens arbete med äldremottagningar inom närsjukvården med tillgång till personal med olika kompetenser bör spridas till alla kommuner. Tillgång till äldresjuksköterskor ska eftersträvas.
- omvårdnad och vård för multisjuka patienter ska utvecklas.
- den mobila vården är ett komplement för att tillgodose vårdbehovet och öka tillgängligheten.
- kommunen och regionen ska i samverkan säkerställa att återkommande läkemedelsgenomgångar genomförs för äldre och multisjuka för att minska risken för felmedicinering. Farmaceuter ska om möjligt användas för läkemedelssamtal.

- en kraftig satsning ska göras på närsjukvården för att utöka öppettiderna på kvällar och helger och därmed flytta vården närmare patienterna.
- på vårdcentralerna ska fler professioner än läkare kunna fungera som en första vårdkontakt, till exempel sjuksköterska, distriktssköterska, psykolog, arbetsterapeut eller fysioterapeut.
- vårdvalet ska vidareutvecklas, exempelvis ska den icke sjukhusbundna specialistvården kunna vara en del av vårdvalet och bli en integrerad del av närsjukvården.
- ungdomsmottagningarna är en viktig del i såväl det förebyggande arbetet som den sexuella hälsan. Uppsökande verksamhet samt mobila och digitala lösningar ska öka.

Kompetensförsörjning

KRISTDEMOKRATERNA ANSER ATT

- den största utmaningen för regionerna är kompetensförsörjning på kort och lång sikt och därför behöver personalfrågorna få större uppmärksamhet och prioritering i regionernas arbete.
- regionen ska erbjuda specialistutbildning för sjuksköterskor med bibehållen lön.
- regionen fortsatt ska arbeta med förlossningspersonals karriär- och utvecklingsvägar genom exempelvis möjlighet till specialistutbildning med bibehållen lön.
- så kallade utbildningsanställningar under specialistutbildning ska prövas för att öka tillgången på kvalificerad personal liksom införandet av karriärtjänster för klinisk forskning för att stimulera vårdpersonalens kompetensutveckling.

Särskilt fokus på barn och unga

KRISTDEMOKRATERNA ANSER ATT

- arbetet med barn- och ungdomsmottagningar ska förstärkas.
- familjer som har barn med varaktig funktionsnedsättning och med många olika vårdkontakter ska i samverkan med kommunen erbjudas en personlig koordinator.
- familjecentraler, mödravårdscentraler, barnavårdscentraler, ungdomsmottagningar och elevhälsovården liksom det civila samhället spelar en viktig roll för att ge stöd till barn och unga och deras familjer.

Särskilt fokus på cancer

KRISTDEMOKRATERNA ANSER ATT

- livmoderhalscancer ska utrotas genom fortsatt erbjudande om vaccinering och screening.
- de kvinnor som så önskar och har fyllt 74 år ska få screening för bröstcancer.
- de män som så önskar ska få PSA-prov.

Sammanhållen vårdkedja, kvinnosjukvård och förlossningsvård

KRISTDEMOKRATERNA ANSER ATT

- det ska strävas efter 1 barnmorska per födande.
- den andra föräldern ska erbjudas att övernatta tillsammans med mamman efter förlossningen.
- vid tidig hemgång efter förlossningen ska hembesök från BB erbjudas.
- ett multiprofessionellt team bestående av åtminstone gynekolog, sjuksköterska eller barnmorska, smärtläkare, kurator och fysioterapeut, ska finnas på alla kvinnokliniker.
- det ska strävas efter att tillgodose behovet av förlossningspool i smärtlindrande syfte inom förlossningsvården.
- vattenförlossning bör utredas som ett komplement till nuvarande förlossning.
- arbetet med att behandla förlossningsrädsla och förlossningsdepression ska utvecklas, exempelvis genom auroraverksamheten.
- amningshjälpen ska erbjudas nyblivna mammor för att ge råd och stöd.
- regionens arbete med vård avseende kvarvarande graviditets- och förlossningskomplikationer ska utvecklas.

Tandvården

KRISTDEMOKRATERNA ANSER ATT

- förebyggande och uppsökande tandvård för barn och utsatta grupper ska prioriteras.
- regionen ska verka för en större mångfald av vårdgivare inom specialisttandvården.
- ett förstärkt fokus ska finnas för de som har särskilda tandvårdsbehov på grund av långvarig sjukdom.

Sjukvårdens klimatpåverkan

KRISTDEMOKRATERNA ANSER ATT

- regionerna kan minska klimatavtrycket ifrån hälso- och sjukvården genom förbättrad och tydligare uppföljning av miljö- och hållbarhetskriterier.
- det går att sänka kostnader och uppnå en hållbar utveckling genom en effektiv resursanvändning. Att återgå till produkter som kan återanvändas kan enligt flera studier vara fördelaktigt ur miljösynpunkt och även minska sjukhusens ekonomiska utgifter.
- sjukvårdens klimatpåverkan ska minska genom minskat mat-, material- och läkemedelssvinn.
- genom utfasning av miljöbelastande gaser går det att avsevärt minska klimateffekterna från anestesi avsevärt.

Vård och stöd vid psykisk ohälsa

”Många drabbas någon gång under livet av psykisk ohälsa. Psykiatrisk vård och omsorg ska präglas av tillgänglighet och flexibilitet utifrån patientens behov. Särskild vikt ska läggas vid snabb och tillgänglig kompetens för barn och ungdom med psykisk ohälsa. Anhörigas vårdinsatser är en ovärderlig tillgång som behöver tas tillvara, synliggöras och uppmuntras. Men vård av anhöriga måste byggas på frivillighet.”

Tre av fyra personer lever idag med egen psykisk ohälsa eller nära någon som är drabbad. Vid sidan av det lidande som psykisk ohälsa och sjukdom innebär leder det även till stora kostnader både för den enskilde och för det offentliga. För att minska lidande och sjukskrivningar är det viktigt att man får rätt typ av stöd i rätt tid. Fortfarande finns dock mycket skam och social stigmatisering kopplat till psykisk ohälsa vilket gör att många avstår från att söka hjälp. Särskilt viktigt är att barn och unga får stöd i rätt tid då utbildning och framtidsplaner riskerar att spolieras av en längre tid av psykisk ohälsa, därtill kommer risken för missbruk och andra riskbeteenden.

Idag ser vi hur allt fler lider av psykisk ohälsa, särskilt oroande är ökningen bland barn och unga. Köerna till såväl barn- och ungdomspsykiatri som vuxenpsykiatri har minskat under innehavande mandatperiod. Arbetet med detta ska utvecklas och tidiga upptäckter samt tidiga insatser är grundläggande.

Att inte ta den psykiska ohälsan hos barn och unga på tillräckligt stort allvar kan komma att få förödande konsekvenser för vårt samhälle i framtiden. Vi kommer därför att även fortsättningsvis prioritera den psykiatriska vården, inklusive det förebyggande arbetet, för såväl barn och unga som för vuxna.

KRISTDEMOKRATERNA ANSER ATT:

- på vårdcentralerna ska kurator eller psykolog finnas som alternativ till läkare som primär vårdkontakt för personer med psykisk ohälsa.
- samverkan mellan psykiatri och socialtjänsten ska utvecklas för att bättre kunna stödja personer med psykisk sjukdom och sociala problem.

- levnadsvanorna behöver i större utsträckning lyftas när en person söker hjälp och stöd inom vården. Sömn, kost, motion samt att komma till rätta med missbruks- och beroendeproblematik är viktiga delar i behandling av psykisk ohälsa.
- barn och ungdomspsykiatri ska förstärkas för att korta väntetiderna och kunna möta de behov som finns. Inget barn ska vänta mer än 30 dagar på utredning.
- barn- och ungdomspsykiatriens arbete mot självskadebeteende, självmordsförsök och självmord hos barn och unga måste intensifieras. Detta arbete ska ske i samverkan med elevhälsan och ungdomsmottagningen.
- övergången mellan barnpsykiatri och vuxenpsykiatri måste förbättras. Vården måste utformas så att de unga vuxnas behov tillgodoses.
- för att säkra tillgången till personal med rätt kompetens inom barn- och ungdomspsykiatri bör utbildning och höjd status på yrken inom det barn- och ungdomspsykiatriska området stimuleras.
- personalen ska ges återkommande kompetensutveckling för att kunna följa utvecklingen och använda de lämpligaste behandlingsmetoderna.
- kompetenshöjning behövs inom såväl närsjukvården som missbruks- och beroendevården för att bättre kunna upptäcka och behandla nätrelaterade problem som spelmissbruk och sexmissbruk.
- möjligheten till nätbaserad behandling ska fortsätta utvecklas och bättre tas till vara vid behandling av psykisk ohälsa.
- riktlinjer ska utarbetas för att i större utsträckning upptäcka somatisk sjukdom kopplat till psykisk ohälsa.
- hälso- och sjukvården ska vara ensam huvudman för beroendevården för att hos personer med psykisk ohälsa möjliggöra en sammanhängande vård- och behandlingskedja, där personens behov är i centrum.